

*М.М. Козяр, д-р пед. наук, професор
(Львівський державний університет безпеки життєдіяльності),
Д.А. Окіпняк (Академія Сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного)*

АКТИВІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ГУМАНІТАРНОГО РОЗМІНУВАННЯ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ

У статті досліджено форми і методи активізації навчально-пізнавальної діяльності на підставі аналізу навчання курсантів та студентів вищих навчальних закладів МО України, ДСНС України, МВС України та інших відомств за напрямом підготовки фахівців з розмінування. Аналізуючи вивчення військово-спеціальних предметів, встановлено, що особливо актуальними й ефективними для активізації діяльності є запропоновані інноваційні методи проведення занять з майбутніми фахівцями гуманітарного розмінування (саперами, піротехніками).

Ключові слова: інноваційні методи навчання, навчально-пізнавальна діяльність, фахівець гуманітарного розмінування.

Постановка проблеми. В Україні, як і в цілому світі, в останні роки спостерігається зростання числа катастроф природного, техногенного, соціально-політичного та воєнного характеру та масштабів збитків від них. Це зумовлено, перш за все, процесами глобалізації, які мають місце на даному етапі розвитку цивілізації, прогресуючою урбанізацією територій, збільшенням щільності населення, і, як наслідок, антропогенним впливом і глобальними змінами клімату на планеті. Аварія на Чорнобильській АЕС, що приголомшила людство, змусила переглянути як технології експлуатації атомних електростанцій, так і створення надійної системи не тільки ліквідації можливих аварій і катастроф, а й діяльності в умовах їх перебігу. Одним з глобальних питань сьогодення є проблема забруднення територій вибухонебезпечними предметами. За статистикою, внаслідок різноманітних війн та воєнних конфліктів на території більш ніж 70 країн світу знаходиться біля 60 млн. мін та вибухонебезпечних предметів. Кожен рік від них гине та калічиться близько 26 тис. людей, 80% з яких цивільне населення, в основному це жінки та діти, приблизно 250 тис. людей стали непрацездатними в результаті підриву на мінах. Тому питанню розмінування територій, що забруднені вибухонебезпечними предметами приділяють значну увагу як цивільні, так і військові структури, які діють в пост-конфліктних країнах.

Збройні Сили України та інші відомства повинні бути також готові до участі в ліквідації наслідків стихійних лих, техногенних катастроф, надання допомоги та організації захисту населення від боєприпасів, що були застосовані, але не вибухнули, залишені на місцях ведення бойових дій, або різного роду надзвичайних подій (Новобогданівка, Артемівськ, ст. Лозова) [4, 5, 6].

Характер і особливості виконання завдань із гуманітарного розмінування вимагають якісної підготовки спеціалістів із розмінування різних рівнів підготовки та за різними спеціальностями, основними з яких є: професіоналізм, вміння взяти на себе відповідальність за виконання складних, соціально-професійних та інженерно-технічних завдань, уміння діяти в умовах великих морально-психологічних й фізичних навантажень. У зв'язку з цим гуманітарне розмінування повинно ґрунтуватися на нових досягненнях науково-технічного прогресу, технологіях у галузі розмінування.

Актуальність теми. У ході творчого пошуку ефективних шляхів реалізації потреб підготовки фахівців гуманітарного розмінування у ВВНЗ виявлено, що очищення місцевості від мін та вибухонебезпечних предметів є лише однією складовою процесу гуманітарного розмінування, але однією з основних і небезпечних його частин. Нерідко причинами загибелі "ліквідаторів" ставала їхня невідповідність до екстремальної діяльності.

Відомі й інші випадки, коли в зони надзвичайних ситуацій направляли підрозділи та аварійно-рятувальні команди, які не мали відповідного досвіду й професійної підготовки, через що діяли не завжди грамотно, стихійно, почасти зі значними людськими й матеріальними втратами [1, 2].

Розвиток воєнного мистецтва, необхідність виконання сучасних завдань інженерного забезпечення під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру висунули нові вимоги до підготовки майбутніх саперів ЗС України та піротехнічних підрозділів Державної служби України з надзвичайних ситуацій (ДСНС України). Досвід, набутий частинами та підрозділами інженерних військ МО України і підрозділами ДСНС України в ході ліквідації надзвичайних ситуацій під час підривів складів з боєприпасами, а також та відсутність сучасних теоретико-експериментальних результатів щодо визначення ефективності методик професійної підготовки фахівців гуманітарного розмінування, недостатньої теоретичної і методичної розробленості проблеми, сучасні зміни у методологічних підходах військової педагогіки до розвитку особистості визначили і зумовили вибір теми статті активізація навчально-пізнавальної діяльності фахівців гуманітарного розмінування.

Результати дослідження. Аналіз рівня професійних якостей фахівців гуманітарного розмінування, що поділяються власне на: *загальні, професійні, організаційні, морально-психологічні* показав, що існує проблема стосовно формування їх належного рівня. Для її розв'язання пропонуємо створити систему педагогічних умов, визначення яких проводилося на основі Шкали бажаності Харрінгтона за опитуванням експертів (викладачів та фахівців з саперної справи інженерних військ Міністерства оборони та представників ДСНС України, у кількості 86 осіб. У результаті експертної оцінки були проранговані основні організаційно-педагогічні умови, найбільш значущими та які найбільше впливають на формування професійних якостей у фахівців гуманітарного розмінування є:

- удосконалення навчально-виховного процесу підготовки саперів і готовності їх до гуманітарного розмінування;
- підвищення педагогічної майстерності керівного і викладацького складу;
- активізація професійного самовдосконалення фахівців гуманітарного розмінування під час навчання.

Необхідно враховувати, що зазначені педагогічні умови підвищення ефективності формування професійних якостей фахівців гуманітарного розмінування взаємозумовлені, взаємопов'язані та взаємозалежні одна від одної.

Результати аналізу практики роботи Академії сухопутних військ та інших навчальних закладів із підготовки фахівців гуманітарного розмінування надали нам змогу визначити основні шляхи активізації професійного самовдосконалення фахівців гуманітарного розмінування під час навчання.

Оскільки, як з'ясувалось у ході дослідження, педагогічне самовдосконалення керівного та викладацького складу є одним з основних напрямів підвищення рівня їхньої педагогічної майстерності, ми маємо підставу вважати цю діяльність однією з умов підвищення ефективності формування професійних якостей фахівців гуманітарного розмінування у процесі навчання.

Таким чином, для плідного сприяння формуванню професійних якостей у фахівців гуманітарного розмінування (піротехніків) у процесі навчання, керівний та викладацький склад повинен володіти високим рівнем педагогічної майстерності.

Визнаючи системний підхід до організації навчально-виховного процесу, педагогіка як наука представляє взаємовідносини між викладачем і курсантом як соціальну систему управління з притаманними їй об'єктивними законами.

Ця система складається з основних елементів, без будь-якого з них вона не може функціонувати: суб'єкт навчання – викладач, суб'єкт навчання – курсант, канали інформації. Причому канали інформації поділяються на прямий зв'язок – канал інформації викладання (повідомлення знань, управління формуванням умінь та навичок) і зворотний зв'язок – канал інформації контролю (виявлення результату засвоєння знань, сформованості вмінь та навичок).

На стан і функціонування як системи в цілому, так і окремих її елементів впливають такі чинники, як середовище, у якому вона функціонує, а також завади. Вони різноманітні. Це може бути й погано організований навчально-виховний процес, відрив від занять курсантів на заходи, що не пов'язані з навчально-виховним процесом, непідготовленість навчальної аудиторії, непідготовленість викладача, відсутність технічних засобів навчання, послаблення або відсутність мотивації на навчання курсантів, шумові завади тощо.

Звичайно, у цій системі курсанту як суб'єкту навчання не може відводитися роль пасивного сприймання інформації від викладача. Без його активної пізнавальної діяльності не може йти мова про успішне оволодіння справою. Для цього потрібне наполегливе розумове й фізичне зусилля всіх учасників навчально-виховного процесу.

Зазначені обставини переконують у необхідності пошуку нових, більш ефективних методів навчання і виховання. Отже, у практиці підготовки фахівців гуманітарного розмінювання необхідно ширше застосовувати "активні" методи навчання. Їхньою головною перевагою є те, що у своєму змісті вони мають механізм впливу на мотиваційну сферу фахівців гуманітарного розмінювання. Водночас традиційні форми навчання, як правило, не сприяють створенню нової мотивації. Ось чому з метою посилення мотивації в саперів (фахівців гуманітарного розмінювання) під час вивчення дисциплін керівники занять у взаємодії з командирами й вихователями навчальних підрозділів у своїй практичній діяльності повинні прагнути: досягти усвідомлення саперами об'єктивної необхідності в знаннях із кожної конкретної теми, заняття; забезпечити створення атмосфери змагання під час вивчення навчального матеріалу зі спеціальних і тактико-спеціальних дисциплін; на відміну від традиційних (інформаційних) методів навчання (лекційного, семінарського і класно-групового, показного, вправ, дослідного, практичних робіт та інших, спрямованих на передачу курсантам визначеної суми знань, формування навичок практичної діяльності) [7], ширше застосовувати "активні" методи навчання (активно-пошукові) методи навчання. Навчаючи курсантів на цих заняттях приймати нестандартні рішення в умовах, які швидко змінюються; на самоті, в умовах фізичного психологічного навантаження. До них належать такі:

1. *Навчання через науково-винахідницьку роботу в гуртках ВНТ.* Наукова робота курсантів має проводитись у тісному зв'язку з навчальним процесом, як його невід'ємне продовження і відповідати завданням навчального процесу. Вона поділяється на науково-дослідну роботу, що входить до навчального процесу, і на роботу, яка виконується поза навчальним часом. Наукова робота курсантів, яка виконується поза навчальним часом, організовується за такими формами: робота курсантів у науковому гуртку військово-наукового товариства; участь у конкурсах кафедри, факультету, Академії сухопутних військ, міжвузівських конкурсах (форумах) наукових робіт Міністерства освіти і науки України, всеукраїнських конкурсах студентських наукових робіт, всеукраїнських студентських олімпіадах із спеціальностей і навчальних дисциплін, які проводить Міністерство оборони України. Так, щорічно з 2003 року, проводяться сумісні збори підрозділів інженерних військ Збройних Сил Білорусії, Росії, України і Казахстану на території країн-учасниць. Окрім занять зі спеціальної підготовки (розмінювання одиночних мін, організація гуманітарного розмінювання, утилізація боєприпасів, організація обладнання переправ і будівництва мостів, фортифікаційне обладнання, організація польового водопостачання та ін.), програмою збору також передбачені проведення Днів України, Російської Федерації, Казахстану і Білорусії, спортивні змагання з військово-прикладних видів спорту (перетягування канату, гирьовий спорт та армреслінг), та ігрових видах спорту (футбол, волейбол).

Військові інженери країн-учасниць збираються не тільки змагатися і демонструвати свою міць у військовому плані, але й для того, щоб відпрацювати сумісні дії при проведенні миротворчих операцій і ліквідації стихійних лих техногенного та природного характеру.

Застосування методу "навчання через науково-винахідницьку роботу" ефективно й доцільно в навчальному процесі. Метод сприяє підвищенню творчої активності, дозволяє охопити проблему в усьому комплексі зв'язків між дисциплінами, розкриває потенційні можливості як усього колективу, так і кожного курсанта зокрема, що допомагає індивідуалізації процесу навчання.

Курсанти отримують не тільки теоретичні знання, але й практику дослідної роботи. У ході спільної діяльності згуртовуються колективи, курсанти підвищують культуру взаємного спілкування, навчаються співпереживати, допомагати один одному, підтримувати традиції.

2. „Мозкова атака” та „Інтелектуальна розминка”.

Ці методи використовуються при проведенні будь-яких видів навчальних занять. Частіше за все викладачі застосовують їх як активні методи для розгортання дискусії на звичайних групових заняттях. Їх завданням є приведення курсантів у активний „мозковий” стан за рахунок відволікання від попередніх занять, актуалізації наявних знань, обміну думками і вироблення загально-ділової позиції. Разом з тим викладач має можливість визначити рівень підготовленості курсантів до подальшої роботи на занятті. Місце прийомів у організації навчання планується завчасно, вони використовуються як фрагменти, або в цілому можуть заповнити все заняття (наприклад, практичне заняття, семінар-дослідження, в основу якого покладено пошук нових принципів вирішення проблеми).

Прийоми ефективні тоді, коли курсанти стикаються з труднощами засвоєння матеріалу або мають слабку підготовку до заняття. „Мозкова атака” й „інтелектуальна розминка” – це ніби розумова розминка, тренування у швидкому пошуку відповідей на запитання і завдання. Такі вправи допомагають курсантам у тому, щоб максимально звільнитися від діючих факторів, психологічних бар’єрів (сором’язливості, ніяковості, страху помилок і тощо). Ці прийоми можуть проявлятися в неповному короткочасному вигляді: постановка проблемного питання на лекції, прохання до курсантів, дати швидку відповідь, розминка на занятті як в аудиторії, так і практичному – полі.

Планування і звернення до цих прийомів на різних заняттях по-новому ставить питання щодо доповіді, співповіді фахівців гуманітарного розмінування. Вони втрачають смисл, а примусові відповіді того чи іншого курсанта стають непопулярними і малоефективними. Виклики можуть мати місце, але як виняток, а не як правило і тільки тоді, коли викладач бачить явне прагнення окремих курсантів „відключитися” від участі у активному методі роботи.

„Інтелектуальна розминка”, як правило, йде у швидкому темпі експрес-опитування. Викладач звертається до аудиторії з питаннями, на які курсанти повинні дати коротку, конкретну відповідь. При виникненні труднощів у одного курсанта, викладач заслуховує іншого. Таким чином, за короткий час у навчальній аудиторії досягається розуміння вихідних положень, категорій, принципів.

Переваги даних прийомів у тому, що кожен курсант знаходиться в зоні активної відповіді. Якщо хтось із них залишився з ряду питань незадіяним, то і в цьому випадку він змушений їх швидко осмислювати і готуватися до відповіді.

3. „Брейн-ринг” тощо. Перевірка знань матеріалу методом „Брейн-ринга” проводиться у вигляді інтелектуальної розминки. Навчальна група розбивається на команди. Призначені викладачем помічники керівника заняття та експерти знаходяться окремо від команд. Помічник керівника зачитує питання та дає до 10 секунд на обдумування відповіді. Визначає, яка команда відповідає перша по звуковому чи світловому сигналу і разом з експертами слідкує за правильністю відповіді. Якщо курсант допустив помилку – передає право відповіді іншій команді. Курсант, який відповідає, називає своє прізвище, відповідає на питання. Якщо відповідь закінчив, то доповідає, наприклад: „Курсант Петренко відповідь закінчив”. Помічник керівника заняття запитує, чи є доповнення та надає слово курсанту, який бажає доповнити відповідь. Відповіді на питання та доповнення експерти оцінюють в балах, визначених на кафедрі. Якщо жодна з команд не відповіла на поставлене питання, то один з експертів зачитує правильну відповідь.

Підготовка питань розминки не вимагає великих часових затрат. Перевірка знань матеріалу методом „Брейн-рингу” має визначену практичну спрямованість. Вона також формує інтерес до пізнання і сприяє більш якісній професійній підготовці курсантів. Застосування цього методу доцільне з усіх предметів навчання.

4. *Діалогічна лекція* (лекція удвох). Крім того, розроблені *лекції в комп'ютерному вигляді* за найбільш складними темами. Ці лекції записані на диск CD-R (CD-RV) у простій програмі Microsoft PowerPoint та передані в навчальну бібліотеку. Курсанти беруть їх на самостійну підготовку і з зацікавленістю, самостійно, в обладнаному класі, ознайомлюються з лекціями.

5. Добре узгоджуються проведення занять як лекційних, так і практичних – *складання опорного конспекту*. Складання опорного конспекту нами вважається як одним з найголовнішим прийомів навчання фахівців гуманітарного розмінування. В ньому в короткій формі, передаються основні відомості. Виклад інформації у формі конспекту є своєрідною "презентацією" знань, умінь і навичок, що залишаються у курсантів. Для успішного виконання своїх обов'язків сапер повинен знати призначення, тактико-технічну характеристику, будову, принцип дії мін та підричників, характерні ознаки ВВП, організацію розмінування даного ВВП та інше. Опорні конспекти складаються, як правило, викладачами з залученням курсантів. У них для скорочення часу під час проведення заняття відображені малюнки, схеми, описи, які не потребують креативного мислення від курсанта під час навчання, а на їх переписування, перемальовування затрачується багато часу. Головні моменти курсант конспектує під час проведення заняття, іншу частину відпрацьовує під час самостійної підготовки. Таким чином, за один і той же проміжок часу курсанту надається набагато більше інформації. Такі конспекти розроблені за предметам "Підривна справа", "Інженерні загородження", "Улаштування та подолання загороджень".

6. Сучасні форми, методи й технології навчання, які практикуються в зарубіжних вузах. У вузах Великобританії, наприклад, практикуються *т'юторські заняття*. Вони практикуються при проведенні практичних занять, коли 1-2 курсанта (може бути 5-6) (особливо добре коли вони з молодших курсів) проводять практичні заняття у вигляді інструкторів із старшим курсом. У вигляді т'ютора може бути і телевізор (в основному використовуємо відео-записи з каналу "Діскавері" та інших), переписані і використовуються на заняттях відеофільми: "Минные поля в Таджикистане mp4"; "Работа сапера. Разминирование mp4"; "Сапери армії США mp4"; "Саперы приступили к сплошному разминированию mp4"; "Школа саперов. 66 учебный центр России mp4"; "Ліквідація НС на складах з боєприпасами, що не розірвалися"; інші репортажі з розмінування ВВП часів Великої вітчизняної війни, розмінування саморобних ВВП під час терористичних актів.

7. Крім вищезазначеного, для вивчення окремих структурних компонентів розробленої нами програми були підібрані та застосовані й інші інноваційні прийоми й засоби – *практичне заняття (одні мінують інші розмінують) у різних варіантах*:

- курсанти встановлюють загородження – курсанти організують розмінування;
- викладачі встановлюють загородження – курсанти організують розмінування;
- курсанти встановлюють загородження – викладачі організують розмінування;

Заняття проводиться в дусі змагальності серед колективів. Як недолік *першого варіанту* можливе «просочування» інформації між курсантами, що призводить до втрати духу змагальності. При *другому варіанті* викладачі підключають всі свої вміння та навички, особливо при встановленні нестандартних саморобних ВВП, а курсанти виконують розмінування. При такій організації заняття є реальна можливість не тільки оволодіти певною кількістю знань, а й навчитись самостійно їх здобувати й використовувати для розв'язування практичних завдань, що добре узгоджується з основним завданням сучасної освіти. Здібні курсанти тут мають реальну можливість досягати більш високих рівнів підготовки, менш здібні – долати свої труднощі в прийнятному для себе темпі й послідовності у більш тісному контакті з викладачем.

Третій варіант організовується для спонукання підтримання своїх знань та умінь у викладачів. Специфіка педагогічної діяльності характеризується перш за все тим, що праця викладача не терпить застою. Навіть досвідчені педагоги не можуть зупинитися у своєму удосконаленні. Вони зобов'язані бути в курсі останніх досягнень науки, техніки, суспільного життя. Інакше вони не мають морального права бути викладачами. Проблема підвищення рівня педагогічної майстерності є актуальною як в теоретичному, так і в практичному плані. Від рівня розвитку педагогічних якостей, професійної кваліфікації керівного та викладацького складу багато в чому залежить рівень формування професійних якостей саперів у процесі навчання.

8. Гуманітарне розмінування включає в себе роботу серед населення. Для цього ми розробили *практикум “Захист населення від вибухонебезпечних предметів”*, що включений у дисципліну “Безпека життєдіяльності” для студентів цивільних вищих навчальних закладів рекомендований Міністерством освіти і науки України [3]. Предмет безпека життєдіяльності характеризується як інтегрована дисципліна гуманітарно-технічного спрямування, що узагальнює дані науково-практичної діяльності, формує поняттєво-категорійний, теоретичний і методологічний апарат, необхідний для вивчення у подальшому охорони праці, захисту навколишнього середовища, цивільного захисту та інших дисциплін, які вивчають конкретні небезпеки й способи захисту від них. Так, зазначено в спільному наказі № 969/922/21 від 21.10.2010р. Міністерства освіти і науки України, Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи, Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду ця дисципліна є нормативною для вивчення у ВНЗ України, що вивчається на 1-2 курсі з загальним обсягом часу не менше 1,5 кредиту ЄCTS (54 академічні години). Форма підсумкового контролю – диференційований залік [4]. Таким чином, включаючи *практикум* в дисципліну “Безпека життєдіяльності” ми збільшуємо кількість населення для навчання ризикам життєдіяльності в умовах мінної безпеки, а також проводимо роз’яснювальну роботу серед населення про заходи безпеки та правила поведінки під час виявлення вибухонебезпечних предметів.

Висновок. Підготовка висококваліфікованого фахівця у встановленні терміни з навчальних дисциплін вимагає від викладачів подальшого вдосконалення методів та способів проведення занять, підвищення ефективності навчально-виховної роботи, раціонального використання всіх внутрішніх ресурсів. Звичайно, у цій системі курсанту як суб’єкту навчання не може відводитися роль пасивного сприймання інформації від викладача. Без його активної пізнавальної діяльності не може йти мова про успішне оволодіння справою. Для цього потрібне наполегливе розумове й фізичне зусилля всіх учасників навчально-виховного процесу.

Отже, підготовку фахівців гуманітарного розмінування необхідно здійснювати за єдиними кваліфікаційними вимогами та рівнями в загальній системі підготовки. При цьому акцент має робитися на формуванні змісту навчання, який повинен суворо відповідати Держстандартам, кваліфікаційним вимогам та іншим нормативним документам. Успіх у педагогічній діяльності неможливий без постійної цілеспрямованості, без пошуку більш ефективних методів і способів проведення занять.

Список літератури:

1. **Екстремально-професійна** підготовка до діяльності у надзвичайних ситуаціях: монографія / *Козяр М. М.* – Львів : Сполом, 2004. – 374 с.

2. **Козяр М.М.** Педагогічні основи процесу виховання військовослужбовців / *М.М. Козяр // Військова психологія і педагогіка : навчальний посібник / За заг. ред. М.Й. Варія.* – Львів : Сполом, 2003. – С. 510-547.

3. **Безпека** життєдіяльності: Практикум / *Окіпняк Д.А., Замойська К.В., Супрович.М.П., Дуганець В.І.* – Міністерство освіти і науки України : Видавництво П.П. «Медобори – 2006» 2012. – 271 с.

4. **Спільний** наказ № 969/922/21 б від 21.10.2010 р. Міністерства освіти і науки України, Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи, Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду Про організацію та вдосконалення навчань з питань охорони праці, безпеки життєдіяльності та цивільного захисту у вищих навчальних закладах України.

5. **Спільний** наказ № 405/223/625/455 від 27.05, 2008 р. Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи, Міністерства Оборони України, Міністерства транспорту та зв’язку України, Адміністрації Державної прикордонної служби України. Про організацію робіт з виявлення, знешкодження та знищення вибухонебезпечних предметів на території України та взаємодію під час їх виконання.

6. **Засади** підготовки і застосування Збройних Сил України на період 2006–2011 роки (підготовка і ведення операцій Збройних Сил України). – К. : АГУ ГШ ЗСУ, 2007. – Ч. II. – 186 с.

7. **Біжан, І. В.** Організація навчально-виховного процесу, методичної і наукової роботи у вищій військовій школі : підручник / І. В. Біжан [та ін.]. – Харків : ХВУ, 2001. – 410 с.

М.Н. Козяр, Д.А. Окипняк

АКТИВИЗАЦИЯ УЧЕБНО-ПОЗНАВАТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В ПРОЦЕССЕ ПОДГОТОВКИ СПЕЦИАЛИСТОВ ГУМАНИТАРНОГО РАЗМИНИРОВАНИЯ ПРИ ОБУЧЕНИЯ

В статье исследуются формы и методы активизации учебно-познавательной деятельности на основании анализа обучения курсантов и студентов высших учебных заведений МО Украины, ГСЧС Украины, МВД Украины и других ведомств по направлению подготовки специалистов по разминированию. Анализ изучения военно-специальных предметов, показал, что особенно актуальными и эффективными для активизации деятельности есть предложенные инновационные методы проведения занятий с будущими специалистами гуманитарного разминирования (саперами, пиротехниками).

Ключевые слова: инновационные методы обучения, учебно-познавательная деятельность, специалист гуманитарного разминирования..

М.М. Kozyar, D.A. Okipnyak

INTENSIFICATION OF EDUCATIONAL AND COGNITIVE ACTIVITY IN THE TRAINING PROCESS OF HUMANITARIAN DEMINING SPECIALIST DURING STUDY

The article investigates the forms and methods of intensification of educational and cognitive activity. The results are based on the analysis of the cadets and students' study in higher educational institutions of Ministry of Defence of Ukraine, State Emergency Service of Ukraine, Ministry of Internal Affairs of Ukraine and other establishments specializing in specialists training in mine clearing. The article considers proposed innovative methods to be especially effective and important for the future humanitarian demining specialists (sappers, pyrotechnicians) training based on the thorough analysis of military-specific subjects.

Keywords: innovative methods of training, educational and cognitive activity, humanitarian demining specialists.

